

KÖZMŰVELŐDÉS.

Az erdélyi róm. kath irodalmi társulat heti közlönye.

MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON.

<i>Előfizetési díj:</i>	
Egész evre	4 frt.
Félévre	2 -
Negyedévre	1 -

A társulat minden rendű tagjai
a lapot tagdíjaikért kapják.

Kéziratokat nem adunk vissza.

A lap szellemi részét illető cikkek a szerkesztőségnek, az előfizetési pénzek a pénztárnoki —, az esetleges reklamációk pedig a kiadóhivatalnak küldendők.

Királyi szavak.

A milleniumi ünnepségek középpontja a koronázás évfordulójára rendezett díszmenet volt. Káprázatos és észbontóan szép volt a díszmenet. 10 század története megújult szemünk előtt s mi a késő unokák szent ábitattal ringatóztunk azon kedves illúzióban, hogy a letűnt századok nagyjait látjuk elhaladni magunk előtt.

Mily szép és magasztos a történelem, annak lapjairól csak holt betűk szólnak hozzáuk s mégis a dicsőbb események olvasásánál szívünk lelkesedéssel telik el s valami különös rázkódás remegteti egész lényünket s egy titkos érzés ragadja el egész valóukat; t. i. hogy bár megjelenének a nagy ősök, hogy színről-színre láthassuk őket.

De ez nem történhetik meg, mert lehetetlen. Paradox állításnak tűnik fel az, hogy a történelem alakjai életre kelnek. Pedig ez így történt június 8-án; szemünkkel látók 9 század örömét és bánatát a szent koronában; a párducos, medve és farkas bőrös kacagányok, vitézi sisakok és páncélingek hordozói pedig nem e modern időkbeli valók voltak, hanem az elmúlt daliás idők nagy alakjait tüntették fel. Szívünk kitágult, szemünk elfáradtak a nézéstől s örömkönnyek rezegtek szempilláinkon s átélveztük azon kedves örömeiket, mikben életünk folyamán soha sem lesz többé részünk.

De nem folytatom tovább, mert úgy sem tudok az ünnephez méltóan írni. Láttam és örökre emlékezni fogok rá.

Ezek megemlézése után valódi tárgyakra térek át. Június 8-án Budavárában két beszéd hangzott el; az egyiket a nemzet nevében Szilágyi Dezső a képviselőház elnöke intézte a királyhoz, a másikat pedig a király mondta a nemzethez. Én ez utóbbi beszéd egy kis részletével kívánok foglalkozni.

„Ritka és megható történelmi időszakot jelző ünnepegy — mondá koronás királyunk — s midőn az egész ország átérzi annak nagy jelentőségét, emlékezzünk meg mindenek előtt kegyelettel őseinkről, kiknek bölcsessége — az Isten oltalma mellett biztosította az állam eddigi fennállását és merítsük a történelemből azon hasznos tanulságot, hogy ezen ország csak akkor volt erős, midőn fiai *királyukhoz és vallásukhoz* ragaszkodva, egymás közt testvéries egyetértésben éltek.“

Különös jelentőséget kell tulajdonítani annak, hogy míg a képviselőház elnöke, jóllehet politikai életünkben az utóbbi időkben a vallás ügye ugyancsak foglalkoztatá honatyainkat, mégsem emlékezik arról, addig a felség nagyon szépen mutat rá arra, hogy a valláshoz való ragaszkodás egyik tényezője volt nemzetünk nagyságának a múltban.

Magyarország II. Pius pápa szerint a kereszténység védő paizsa. Az utóbbi időben azonban régi nagy feladatait kezdi elfeledni. Soha ilyen kort nem látott az öreg föld, mint a miénk. Minden időben a népeknek meg volt igaz vagy téves hite, vallása. Jól vagy rosszul, de mádták az Istent. A mai kor pedig negligálja őt. Ma az a felfogás kezd az u. u. úri embereknél uralkodóvá lenni, hogy művelt ember nem beszél vallásról, s szellemi szegénységet árul el valaki, ha a vallásról beszél. Csak mikor az időről beszélünk, azután lehet a vallásról is, de nem bigott felfogással beszélni. Kétszeresen jól eső örömmel fogadhatjuk tehát felséges királyunk szövegét, ki ez előítéletek pókhálóját szétépve országa népeinek azt mondja, hogy a történelem szava is megtanított, hogy a valláshoz való ragaszkodás tette erőssé és virágzóvá országunkat.

Június 8-dikán hazánknak minden része képviselve volt. Vajha azok a daliás idők ruháit viselő déleceg lovagok áthatva a múltak emlékeitől s át-

értve s érezve annak szellemét, igazán szívükbe írták volna a királyi szavakat. Ők a vezetői a magyar nemzetnek, hatásuk nemcsak pillanatnyi, mint a díszmenet alkalmával vala, hanem tartós s gondolják meg, hogy tőlük függ a jelen történelme.

A nemzetek életében fontos szerepe van a tradícióknak. Korunk miut mindent, úgy ezt is kiméltlenül megbolygatta és sokféle gúnynevekkel illette. De azért egyesek és családok megőrzik tradíciójukat. Így kell az összesnek is tenni. Felsőleges királyi családoknak vallásossága hagyományos, a magyar nemzet vallásosságáról ékesszólóan beszélnek történelmünk lapjai. S most a legmagasabb helyről a tróuról elhangzó szavak az öröm és lelkesedéstől kitágult szívben hatoljanak és Magyarország legszentebb tradícióját a vallás foglalja el az őt megillető helyet.

—r—

Föltételes házasság.*)

S. Ferenc, a ki 23 éves, eljegyzi magának a 20 éves F. Margitot; ekkor Arro Salussola városkában, hol a jegyesek laktak, az a hír kapott szárnyra, hogy Margit egy harmadiktól teherbe esett; ezen közbeszédet csakhamar megerősíti Margitnak az istenítisztelet alatt történt elajúlása; erre jegyese elhagyja őt; Margit kérve kéri jegyesét, hogy inkább bigyjen neki, mint a kőza híreknek és sírú könnyek között esküvel erősíti ártatlanságát, mire két hónap múlva az arro-salussolai plébániai templomban megtörténik az esküvő, 1889. február 7-én. De már a nászéjjelen, az első közöltés alkalmával meggyőződik a fiatal férj a száruyra kelt hír valóságáról s miután még egy ízben ugyanezer tapasztalatra jutott, szülőivel egyetemben elhatározza, hogy nejét szakértők, vagy egy bába által megvizsgálattja, hogy teljes bizonyosságra tegyen szert; ennek azonban Margit semmi szín alatt sem akarta magát alávetni, miért is férje őt 20 nap múlva az esküvő után elűzte házatól és hazaküldte anyjához. Margit Biellába ment s ott egy nyilvános szülészbázisban 1889. június végén megszülte gyermekét. 1890. év végéig hallgatott a férj, ekkor azonban, november 18-án püspökéhez fordult azon kéréssel, hogy az az ő házasságát semmisítse meg, mert ő azt azon nyílt s elengedhetlen föltétel mellett kötötte Margittal, hogy „ha ő nem terhes s;“ de ezen föltétel nem teljesült, tehát az ő házassága nem érvényes. A házasság és annak a biellai püspöki házassági törvényszék előtt hit alatt befelelték vallomásaikat az egyházi perrendtartás szabványainak mindenben megfelelőleg. Ezen okmányok 1891. január 7-én publikáltak s a felek felszólították, hogy magukat védelmezzék. Margit kijelentette, hogy ő ebben az ügyben nem akar magának több kellemetlenséget szerezni; Ferenc ugyan mindenre késznek nyilatkozott, de nem talált alkalmas védőre;

*) „Theologisch-praktische Quartalschrift,“ Linz. 1895. II. H. — E cikkelyt, melyet a nevezett kitünő német folyóirathól fordítottunk magyarra, kiváló érdekeségénél fogva, kanonjogászaink s az egyházi törvényszékek különös figyelmébe ajánljuk.

ezért a püspöki törvényszék nem akart ezen ügyben ítéletet hozni, hanem Rómából további útastást kért, sőt, ajálattot tett, hogy ezen ügy a római Szentszék előtt tárgyalassék. A római kúria ezen ajálattot elfogadta s megkezdődött a tárgyalás az illetékes pápai Congregatió előtt.

A panaszos férj védője a házasság érvénytelenségét a következő érvekkel törekedett megokolni: Mivel szent Tamás szerint: „stat matrimonium stante conditione, et ea non stante non stat,“ a jelen esetben különösen szemügyre veendő azon kérdés, ha vajjon a panaszos a házasságkötésnél az ő befelegyzését annyira az ismert föltételhez kötötte-e, hogy ellenkező esetben jegyesét semmi szín alatt el nem vette volna. És úgy látszik, hogy az tényleg így történt; ezt bizonyítja az, hogy ő mihelyt a jegyeséről keringő hírt megballotta, tőle azonnal visszavonult, miből kitűnik, hogy ő csak egy tiszta nővel kívánt házasságra lépni s ha engedte is magát hamis könnyek és eskü által rászedetni, de a világos és határozottan kikötött föltételben kellő óvadékról is gondoskodott. Halljuk csak, mit mond ő idevonatkozólag: „Én csak azon föltétel mellett léptem házasságra Margittal — mondja kivett vallomásában, — hogy ha nem terhes — és ezen föltételt közöltem is vele anyám közvetítésével;“ — továbbá: „Én megvallom, hogy én őt csak azon hiszemben és azon föltétel alatt vettem feleségül, ha tiszta az ellene felhozott vádtól, különben semmi szín alatt el nem vettem volna,“ és a panaszos ezen saját vallomása mellett bizonyítanak a nem csekély számú tanúk is, kik a törvényszék előtt bevalloták, hogy Ferenc a házasság előtt úgy jegyesének, mint szülőinek és barátjainak nyíltan kimondta, hogy ő csak föltételes és nem másképp lép Margittal házasságra. — Mivel tehát úgy a panaszos bevallásából, mint a tanúk bizonyágtételéből, sőt magának, vádlottnak beismeréséből is jogilag és erkölcsileg teljes bizonyossággal megállapított, hogy 1) a házasság föltételesen kötött, és 2) hogy egyik részről a föltétel nem teljesített: ezen házasság Ferenc és Margit között érvénytelennek tekinthető.

Az illetékes pápai congregatio azonban a föltett kérdésre: „An constat de matrimonii nullitate in casu“ a következő ítéleti választ adta: „Negative.“

Ezen látszólag rideg s a legvilágosabb bizonyítékok dacára elutasító és a házasságot érvényesnek nyilvánító ítélete a pápai szentszéknek megérdemli, hogy azzal tükzetesebben foglalkozzunk és azt indító okaiban igazolni megkísértsük; mert meg lehetünk győződve róla, hogy a legfelsőbb egyházi törvényszéket igen fontos okok vezették ezen ítéletében. S ez valóban így is van. Ugyanis panaszosnak ezen perben kettő kellett bírői meggyőződésig beigazolni: először, hogy ő a házasság előtt a föltételt határozottan kikötötte és azt vissza nem vonta; másodsor, hogy ezen föltétel nem teljesült. Mivel pedig a vádlott saját bevallása szerint 5 hónap múlva a házasság után gyermeket szült, a bizonyítandóknak ezen második része nem szorul további megokolásra, de hogyan állunk az első részzel? — Igaz, hogy a panaszos azt mondja: „Én megvallom, hogy én őt csak azon hiszemben és azon föltétel alatt vettem feleségül, ha tiszta az ellene felhozott vádtól, — különben semmi szín alatt el nem vettem volna;“ csakhogy ezen vallomás nem képes a házasság érvénytelenségét bizonyítani; mert, hogy panaszos vajjon egyszerűen, vagy pedig

föltételezen akart e ezen frigyét megkötni, azt csak a veséket vizsgáló Isten tudhatja; a bíró előtt azonban teljes bizonyossággal kell megállapítatnia annak, hogy a fő tétel határozottan kikötöttet, mert „*conditio in mente retenta in contractibus nihil operatur*”; idevágólag mondja a híres canonista, Schmalzgruber: „*ut adjectae dici possint debent esse expressae*,” — nimirum *Conditiones*. Port. II. tit. V. §. 2.

Jóllehet Ferenc azt vallja, hogy ő anyja közvetítésével Margitnak azt üzenté, „hogy ha ő terhes, ezen esetben nincs szándéka vele házasságra lépni,” és még több tanura hivatkozott a vizsgáló bíró előtt, kiknek ugyanazt nyilatkoztatta, — így pl. édesatyjára, nővérének férjére, egy csizmadiaüvéra s még másokra; sőt Ferenc még bozáz teszi, hogy anyja az ő jelenlétében Margitnak ezen üzenetet meg is mondta és hogy ezt többen is tudták. A nő ellenben azt állítja, hogy anyósa ne bánynappal azután, hogy ő ártatlanságát esküvel bizonyította és egészen egyedül szólította fel, hogy valjha meg igaz-e a mit róla beszélnek, mert ha igaz — úgy ők ezen házasságról mit sem akarnak tudni, inkább minden kárt elszenvednek; végül még a nő azt mondja: „én nem tudom határozottan, hogy Ferencnek tulajdonkép mi volt a szándéka, de nekem beszéltek, hogy ő többeknek, kik az én esetemet előtte fölemlítették, úgy nyilatkozott: Ha az úgy van, az az én dolgom”; Ferencnek ezen nyilatkozatát bevalotta többiránta jó indulattal levő tanú, miből tehát kiviláglik, hogy Ferenc anyja Margittal ugyan közölte az egész családnak ellenszenvét egy ily házassággal szemben, azonban, hogy ezen föltétel a házasság kötések, mint „*conditio sine qua non*” határozottan fölláttatott volna, annak semmi nyoma föl nem található; sőt az anyja teljesen hallgat arról, hogy ő fia nevében ezen föltételt közölte, — és bárba az anyja azt állítja, hogy fia csak föltételezen egyezett bele a házasságba, máshelyen meg azt mondja, hogy Ferenc Margitnak eskü alatt tett kijelentése fölött nagyon meg volt indulva, de az ő jelenlétében semmit sem szólott és hogy ő a menyasszonynak szívére kötötte, hogy fontolja meg jól a dolgot, mert ha bűnössége a házasság után kiderül, ezen esetben őt fiától baza kergeti; miután azonban Margit eltávozott, Ferenc felkiáltott: „Valóban Margit ártatlan, különben ártatlanságát nem erősítette volna esküvel.” — Mindez azonban épen nem bizonyítja azt, hogy ez a föltétel a házasságnál határozottan kikötöttet és Ferencnek utóbbi nyilatkozata teljesen ellenmond annak, hogy ő anyját megbizta, hogy nyilvánítsa ki menyasszonya előtt, hogy ő ezen föltételt elengedhetlen *conditio*kép kívánja kikötni a vele kötendő házasságnál.

A többi tanúk szintén vallják ugyan, hogy Ferenc csak az említett föltétel alatt lépett Margittal házasságra; de ezen tanúk mind Ferencel vagy vérrokonsági, sógorsági viszonyban vannak és vallomásaik feltűnően stereotipékné látszanak; főleg pedig megjegyzendő: hogy ezen tanúk csak vélekednek, még pedig azért, mert a völegény többek előtt kijelentette volna, hogy ha Margit nem ártatlan, nincs szándéka vele házasságra lépni és házától el fogja kergetni. — Az tagadhatatlan, hogy Ferencnek nem volt szándéka Margitot elvenni, ha nem ártatlan, és nyilvánította azt a fenyegetést, hogy el fogja magától kergetni, ha bűnösnek találja; de mindez még igen-igen távol áll „*a consensu sub condi-*

tione in matrimonio praestando.” A tanúk tehát, úgyszintén a nő is, Ferencnek állítása mellett szigorú bizonyítékot nem szolgáltatnak vallomásaikban; marad tehát csakis Ferencnek önvallomása; ő azonban „*Cicero pro domo sua*” beszél s így állítása annál kevésbé bírhat bizonyító erővel, minél kitógás talanabb bizonyítékokat kíván az egyház, valahányszor a házasság érvénye kikötött és nem teljesült föltétel címén támadatik meg.

A mondottak egyszersmind figyelmeztetnek bennünket, mennyire elővigyázóknak kell lennünk a tanúknak, főleg műveletlen tanúknak vallomásaival szemben, mivel ezek nem ismervén a helyes és szabatos kifejezéseket, néha épen a lényeges dolgokat adják elő egészen helytelenül; sok körülményre kiterjedő ismételt kérdésre van szükség, hogy a való igazságot kipuhatólhassuk. Hogy az előttünk fekvő eset megoldását még világosabbá tegyük, vessünk csak egy pillantást azon körülményekre, melyek a kérdéses házasságot 1) megelőzték, 2) kísérték, 3) azt követték. —

1) Hogy Ferenc az ő menyasszonyát, mihelyt a felölészálló híreket meghallotta, azonnal elnagya, képes ugyan első tekintetre azon jogi föltetésnek (*praesumptio*) szolgálni alapul, hogy a házasságot föltételezen kötötte meg; de ez még mindig csak *praesumptio*, jogi vélekedés, a mi a házasság szilárdalapját meg nem ingathatja s annál kevésbé döntheti azt meg; sőt ha szigoruan megtekintjük, az említett tényből még egy ilyen jogi vélelmet sem alkothatunk magunknak, hisz hallottuk Ferenc édes anyjának a szájából, hogy inkább nyilatkozott Ferenc Margitnak esküvel erősített kijelentése után, és Ferenc maga mondja: „Margitnak ezen ünnepélyes kijelentésére minden gyanum megszűnt és ezt anyámmal szemben is nyilvánítottam, mert mivel nem libettem, hogy Margit hamisau esküdjék, minden bizalmatlansággal felhagytam” és tényleg két vagy három nappal később Ferenc nővérének férjét Margithoz küldötte, hogy az eljegyzést megújítsa, mivel nem akart udvariatlan lenni, a mint magát kifejezte, de ezen megbízottak nem adott semmiféle fölhatalmazást, hogy valamelyes föltételről említést tehessen; maguk a tanúk, a kik úgy vélik, hogy Ferenc csak föltételezen lépett házasságra, azt mondják, hogy Ferenc Margitnak teljes birtelt adott, Ferencnek pedig következő nyilatkozatai: „sohasem kételkedtem Margitnak ártatlanságában, az ő ünnepélyes kijelentése után,” és ismét: „soha sem vettem volna el őt föltételezen” mint ellenmondók egymást kölcsönösen kizárják. Es, ha még némi kétsége volt, nem várható volna-e Ferenc, sőt nem kellett volna-e várnia egy bizonyos ideig, mikor a teljes igazságról meggyőződhetik — a mit barátai neki ajáloltak is? De ő azt felelte: „ő nem hisz a szállongó hírekben semmit, hanem Margitot el fogja venni, legyen már bármilyen;” és amint nővére a szájra kelt rossz hírt előtte fölemlítette ráparancsolt, hogy hallgasson, mert Margitot csak rágalmazzák irigységből. Sőt Ferenc még 100 lírabn fogadott is, hogy Margit ártatlan. Ezekből világos: hogy Margit Ferencet ugyan megcsalta, de az okmányokból be nem bizonyítható, hogy Ferenc Margittal csak azon föltétel határozott kikötése mellett lépett házasságra, „hogy ha nem terhes.” Ferencnek pedig ezen tévedése, mely a tulajdonására és nem a személyre vonatkozik, a házasságot érvénytelené nem teszi.

2. A házasság megkötése, Ferencnek és a tanúknak nyilatkozata szerint, „egészen közönsegesen” folyt

le, semmi feltűnő nem történt. Sőt Ferenc a vizsgáló bíró azon kérdésére: „A házasság megkötésénél gondoltál-e arra, hogy megtörténhetik, hogy te egy terüben levő nővel lépsz házasságra?“ olyan feleletet adott, a mely minden föltételt kizárni látszik; azt felelte ugyanis: „Erre én nem gondoltam, mert menyasszonyom iránt teljes bizalommal voltam.“

3. Ferencnek a házasság utáni viselkedése csak megerősíti a mondottakat: mert az első éjjel már észrevette, hogy meg van esalva — s a házassági együttélést mégis tovább folytatta; végre is csak a szülőivel és egy jogtudóssal folytatott tanácskozás után küldötte el magát Margitot anélkül, hogy a kikötött és nem teljesült föltételről csak egy szót is szólott volna; sőt midőn Margit vonakodott őt elhagyni — nem bivatkozott a nem teljesült föltételre, hanem azt mondta: Menj csak haza, mert mi polgárilag nem vagyunk még egybekelve, még nem vagyunk házasok. A „nem teljesült föltételről“ csak a megkülönböztetés után 20 hónappal a püspöki házassági törvényszék előtt történik említés. Jól lebet Ferenc azt mondja, hogy ő mihelyt teljes bizonyosságot nyert Margit terhességéről, többé vele nem közöskült házasságilag — de ezzel szemben Margit azt vallja, hogy férje csak három-négy nap mulva hidegült meg iránta, minek okául anyósa azt hozta fel, hogy őt fia terüben levőnek találta, de az utolsó hat hét napot kivéve ők házasságilag együtt éltek; már pedig miként Sanchez mondja: „Infertur, si pendente conditione . . . matrimonii iniri coram parochio et testibus, controbentibus habeant copulam, praesumere ecclesiam recessisse a conditione et perfici matrimonium.“ (de Matrim. lib. V. disp. 8. n. 25.) Sőt a jelen esetben még inkább azt mondhatni: Ferenc a házassági együttélés által nem annyira lemondott a föltételről, mint inkább az egész eljárása azt mutatja, hogy ő ezen házasság érvényét semmiféle föltételtől függővé nem tette. Továbbá még per superabundantiam azt is megjegyezhetjük, hogy ezen föltételek: „si te virginem invenero“, „si uterum non geris“ stb. erkölcteleuek; „t u r p e s“ s azért figyelembe sem vehetők, bacsak nem megengedett módon történik az idevonatkozó vizsgálat. Es jöllehet, hogy Ferenc orvosi vizsgálatot ajállott föl, de csak bizonyos időn át folytatott együttélést után.

A congregatio szigorú ítéletén tehát nincs mit esodálkozni. Ezen szerencsétlen házasságnak maguk a felek okai; egyik esküvelerősített hazugsága, a másik bünyös megdondolatlansága által. Miért is, ha Ferenc csakugyan föltételesen adta ezen házasságba beleegyezését, nincs egyéb hátra, mint föltétlenül megújítani azt.

Oriens.

Az első szemeszterben.

(Folytatás.)

Nem sokára inasok jelentették, hogy a bufet készen áll. Hatalmas asztalok megrakva teával s tésztaeműekkel állottak a közönség rendelkezésére. Egyenruhás inasok pedig tokaival, pezsgővel sürögtek forogtak.

Irma állandóan Fenyő körül forgolódott. Eteite, itatta s igazi gyönyörtése telt abban, hogy Fenyőtől egyáltalában kosarat nem kapott.

„Még egy pohár pezsgőt, Fenyő úr!“ — biztató Irma.

„Drága egészségére, Irma comtesse“, — s a poharat kiüríté.

Telt, mult az idő, a bangulat mindinkább élénkült s midőn báro Kropacsek belügyminiszteri díjtalan fogalmazó-jelölt a zongorához ült s egy elavult keringőt kezdett nem anyyra játszani, mint kalimpálni, a művészet iránti lelkesülés tört ki a keblekből

„Halljuk, halljuk a bárót, esendet kérünk!“ — kiálták összevissza.

A báró szégyenkezve állott fel a zongorától. „Illetéke-sebbnek adom át a helyet“, mondá zavartan s Irma felé fordult, ki Fenyővel beszélgetett.

„Talán alkalmatlan vagyok?“ — kérde gunyos hang-bordozással a comtesstől.

„Ugyan, hogyan is gondolhat ilyent, kedves báró?!“ — viszoná Irma. — „Hiszen régi és jó ismerősök vagyunk.“

„Bocsánat! azt bittem, hogy csak — voltunk. — Apropos, a társaság nevében kérem, hogy minket gyönyörű zongorajátékával megtisztelni kegyeskedjék. Ha megengedi . . .“ s karját nyujtva a comtesset a zongorához kísérte.

Ebben a pillanatban az államtikár Fenyőböz sietett. „Épen most hallom Erdélyi gróftól, hogy ön kiválóan kezeli a hegedűt. Remélem, hogy lesz alkalmunk hallani.“

Fenyő udvariasan megbajtotta magát. „Kissé értek hozzá“, mondá, „de egy ily fényes és miértő közönséget nem akarok kontárkodással untatni.“

Irma is Fenyő mellett termett. „Nem, nem engedünk; ön játszani fog. Legjobb lesz, én a zongorán kísérem.“

„A miat parancsolja,“ — válaszolá Fenyő.

Az államtikár előhozatta hegedűjét s átadá Fenyőnek.

„Mit akar játszani?“ — kérde Irma.

„Játszodjunk el „Repülj teccém“-et“

„Nagyon jó,“ — mondá Irma s a kottákat azonna előkereste.

„Könyv nélkül játszom, mint a cigány,“ — jegyzé meg Fenyő, miközben felhangolta a hegedűt. „Ha parancsolja, kezdetjük. Egy kettő . . .“

A comtes megkezdette. Nebány taktus után a hegedű is beleszólt. A hegedűnek első, tiszta bangjai után azonnal észrevette Fenyő, hogy ritka finomsagu hegedű van a kezében. Irmának a közelléte oly hévvel és tüzzel tölté el, hogy csaknem kábultan és eszeveszetteen forgatta a nyirettyűt. Úgy tezett neki, mintha egy varázshangszer volna a kezében, az emberek, a világ eltűntek előle s ő egyedül Irmával van, elvesztette beszéző képességét, ezzel a bangszerrel képes magát kifejezni s Irmának bevallani, hogy őt és csakis őt szereti. Es — Irma is remekül kísérte. Azt hitte volna mindenki, hogy már bosszú évek óta játszottak együtt s fáradságos gyakorlatok útján készültek a mai fellépésre. Midőn a darabot befejezték, szünni nem akaró taps és éljezés zugott fel minden oldalról.

„Nagyszerű, pompás, ritka élvezet, igazi tehetség,“ ez volt mindenkinek az ajakan.

„Igazán köszönöm.“ — mondá az államtitkár „ügyvendégeim, mint a magam nevében.“

Csak Irmának nem volt elismerő szava s ez Fenyőnek szerfölött rosszul esett.

Egy öreg zenetanár Fenyőhöz fordult. „örökké kár önért, kedves ifjú barátom, önből elsőrangú művész válhatott volna, ha rendszeresen kezdi és folytatja tanulmányait.“

— „Igaz van,“ válaszolá Fenyő szerényen, „csak műkedvelő vagyok.“

— „Kár ez, nagy kár,“ ismétlé a zenetanár. „Ha az ön helyében volnék, még helyreépíteném a mulasztást. Hígyje el, nem késő.“

A társaság tánchoz fogott. Fenyő Irmával táncolt, ebben is bátran beillett művésznek.

A terem egyik szegletében állott Kropácsék báró, kit Irmának Fenyővel való barátságos bizalmaskodása láthatólag kellemetlenül érintett. Midőn tánc közben közelébe érkeztek, gyorsan oda lépett.

„Szabad kérem, comtes.“

„Köszönöm,“ szólta Irma Fenyőhöz s a báróval folytatta a táncot. Egy negyedóra multával vége volt a táncnak s hideg vacsorát tálaltak fel.

Fenyő hasztalan tekintgetett szerteszét, sehol sem látta Irmát. A nagy terem már egészen megürült, mindenki a mellékes szobákba tódult.

Végre megjött Irma.

„Sokáig várakoztattam, kedves művész?“ — s Fenyő vel egy mellékes terembe indult.

„Már minden hely el van foglalva,“ — mondá Fenyő.

„Bizva bizzék,“ — szólott a comtes s Fenyőt egy erkélyszobába vezeté, a melyben egy asztal és két székek állott. Egy inas csakhamar terített.

„Nos meg van-e elégedve? Itt nyugodtan vagyunk s beszélgethetünk,“ mondá Irma.

Fenyő elragadtatva kiáltott fel. „Meg vagyok. Köszönöm, édes Irma!“

(Folytatása következik.)

KISEBB KÖZLEMÉNYEK.

Az ezredév megünneplése Boicán.

Azt hiszem, hogy a nagyon tisztelt olvasóközönségnek nem lesz érdektelen, ha leírom, mint sikerült Hunyadmegye Boica oly nagyon vegyes nemzetiségű — kis községében, dicső hazánk 1000 éves fennállásának megünneplése. Habár sok lótas, futás, sok gyülekezés és egyenetlenkedés árán is, de végre az eredmény az lön, hogy ünnepünk a szó szoros értelmében a legsikerültebbek egyike volt. Talán nem fogom kimeríteni a n. é. olvasó közönség b. figyelmét, ha az egész ünnepeket részletezni fogom.

Kovács Nándor róm. kath. tanító, kinek érdemére legyen mondva 8 évi tanításkodása alatt, többet magyarosított Boicán, mint elődei egy negyed évszázadon keresztül — fölkerem engemet, hívjam össze Boica magyar érzelmű hölgyközönségét s megbeszélve a dolgot, járuljunk mi is tehetségünkhez mérten a közoktatásügyi miniszter által rendelt iskolás gyermekek milleniumi ünnepségéhez, mely által az annál fény-

sebben sikerülne. Természetesen én mint magyar nő, nagyon örvendtettem a fölhívásnak, annál inkább, mert már azelőtt is tanakodtam az eszme kivihetősége felől, de az igazat megvallva, nem bízam a sikerben. De most gondoltam megsegít a magyarok Istene, hogy a maroknyi kis magyarság szégyent ne valljon!!

A nőköz intézett fölhívásomnak eredménye az lön, hogy gyűléstünkön 8-an jelentek meg. Névleg: özv. Holitska Istvánné, Koraffy Oszkárné, (pézügyöri biztosné), Kaba Istvánné, özv. Kiss Akosné, Javoránszky Károlyné, Bartalits Jánosné, Szilágyi Ferenéné és Kovács Nándorné ö. ngy. Csak nyolcan, holott Boica lakosságának minimuma 2000 lélekre tehető. De elegen voltak: mert e nőket nem a feltűnni akarás — hanem egy szent érzelem, a baba szeretet isteni érzelme vezette, mert e nők fel tudták fogni, nem! érezni drága hazánk 1000 éves küzdelmes fennállásának magasztosságát! És a mely szívben ily szent érzelem, szeretet honol, ott az akaraterő sem hiányzik. És hölgyeinkül nem is hiányzott, mert már az első gyűlésen elhatározott másort a később tartott térfi gyűlés egy néhány tagja kitogósáta (t. i. a műsorban a német nyelvet is obajtották szerepeltetni), de a nők oly hatalmasan, jobban mondva oly öntudatosan és okadatulva védtek álláspontjukat, hogy a műsoron változás nem történetett. Szintén az első női gyűlés határozta el özv. Holitska Istvánné ngy. indítványára, hogy az ünnepe megörökítésére templomunknak egy szép nemzeti lobogót vegyülük a m. korona cimerevel és a „milleniumi emlék“ megjelölésével, Tisztázódott a zászlóanya ügye is, mert e tisztre Boica legérdemesebb tagja volt tölkérve, Holitska Istvánné személyében, ki úgymond: „szerencsémnek tartom és büszke vagyok reá, hogy drága magyar hazám, dicső fennállásának 1000. dik évére szánt emlékszólo beszentelésénél az anyai tisztet el viselhetem.“ Fogadja a mélyen tisztelt úrnó, e hazája iránti igaz szeretettől áthatott szavaier, úgy a boicai, mint az összes magyarság köszönetét és méltó elismerését. Az ünnepe metete tehát a következő volt.

Május 16 án reggel kis falunk, még kisebb magyar érzelmű közönségének lakásán, — már ott diszelgett a nemzeti szinü lobogó. Este világítás volt, mely alkalommal lelkes tanítónk, a szintén általa alapított és betanított magyar dalárdájával és iskolás növendékeivel zenekiseret mellett a piacon elénekelte: Hazádnak rendületlenül, Isten áldd meg a magyart stb. Már többször hallottunk e dalokat, hisz nem újak azok! de oly szépek, oly érzésesnek, oly buzdítóknak mint az este nem batott reánk soha! Lebet, hogy a körülmény idézte elő e hangulatot! Az alkony, a kivilágítás, a zene, az ének, az akkorára már összeverődött néptömeg. lebet! de még valami, a mit szavakkal kifejezni nem lehet, hisz a költő és erre csak azt mondja: „houszeretet, ha azt ki tudnók mondani!“ Csak most éreztük mennyiben igaz bires költőnk e mondása. Elhangzott a szép és batást keltő dallam, a zene utolsó tite me is, mely után egy hatalmas „Éljen a baba“! kiáltással a tömeg szétoszlik. Május 17-én reggel, az ünneplendő 7 magyar vezér emlékére 7 hatalmas tarack durranás ébresztett fel alkalomból jelölve a nagy nap érkezését. Dél előtt isteni tisztelet előzte meg a tulajdonképeni ünnepe, melyre a felvonulás festői, és mugasztos látványt nyújtott. A nők Holitska Istvánné zászlóanyánál gyülekeztek, a honnan a menet megindult. Elöl a zászlótartó Szi-

lányi Ferenc úr, mellén széles hatalmas nemzeti szalaggal a gyönyörű zászlót vive, míg a zászló 2 bojtját 2 szép, magyar rubába öltözött fiatal leány tartotta, névleg Kaba Irén és Brosch-Augusztina k. a. Utánuk a nők válsokorral és mellőkön a milleniumi jelvényvel. A piacon történt a férfiakhoz csatlakozás, hol azok már vártak a minden magyar ünnepről elmaradhatatlan cigány zenével együtt. — A cigány rázendítette az Isten áldd meg a magyart s nők férfiak egy közös hangba olvadva szépen elénekelték azt, mely után megindultak az isteni tiszteletre. A templomban még fokozta a közönség meghatottságát a tanító gyönyörű magyar éneke, valamint Müller plebános bazaszeretettől áthátolt beszéde. Ugyszintén a szent mise után, a zászló szentelés alkalmával tartott magyar és aztán magyarzó német beszédéből kitűnt, hogy nem csak mondja, de át is érzi, a mit mond. Ezután következett a zászlónak tulajdonképeni megszentelése, melyben „Stefania“ és a zászló anyja nevét „Annát“ kapta. Megtörténtek a jeligék elmondása mellett szokásos szögbeverések, a jegyzőkönyv fölolvása s aláírása, melylyel a délelőtti ünnep véget ért. A nagy közönség eloszlott, de csak azért, hogy hamar megébredelve, az ünnep folytatásán mentől előbb részt vehessen. A délutáni ünnep a templom mellett, diszkapuval, zöld galylyal földiszitett, kényelmes padokkal és asztalokkal ellátott térségen tartatott. Itt is Kovács Nándor tanító fáradhatatlan buzgalmára ismerünk, kiknek mi sem került el figyelmét, hogy a közönségnek lelki élvezete mellett kellő kényelmet is biztosítson. Az ünnep színhelyére való felvonulás a délelőttihez hasonló módon történt. Most következett a tulajdonképeni műsor! A dalárda „Házadnak rendületlenül“ eléneklése után a plebános úr tartotta az elnöki megnyitó beszédét. Az iskolás gyermekek, fiúk és leánykák fölolváltva oly szépen és sikerülten szavaltak, hogy teljes elismeréssel adóztatunk úgy a közönség, mint a gyermekek szülői — az iskolás gyermekek vezetőinek. Most a felnőttekre került a sor. Kaba Irén kisasszony szavalta az Ebresztőt (Bajza), kifogástalan és szabatos előadással, míg Brosch Augusztina k. a. Szilágyi Erzsébet c. költeményben oly hűn esetelte a szegény anyja önfeláldozó bazaszeretettét, hogy könnyelig hatotta meg különösen a közönség gyöngébb nemét.

E két szavalt után következett csekélységemnek a nőköz intézett fölolvása, mennyiben sikerült az, arra bízhatot csak az ott lévő díszes közönség illetékes mondani. Még két élvezetes pontja volt műsorunknak. Mészáros László fölviigyázó, ki a „Hymnust“ és Kovács Nándor tanító, ki a Szózatot szavalta el s mondhatom nem mindennapi tehetséggel. A plebános úr bezáró beszéde után a műsor ki volt merítve.

Jó illatú izletes kávé várta a kis iskolás leánykákat, kiknek megvendégeléséről Vame Ferencné (bányahivatalnokné) Frommayer Viktorné (gyógyszerészné) és Wachek Zsófia (tanító) ö nagyságai gondoskodtak. Érdekes volt a fiúcskák nézni, kik a régi magyarok módjára egy jó nagy üst mellé telepedtek s várták, hogy mikor lesz köztük is kiosztva az az izletes virsli, mely nem is késett soká, mert a már említett 8 nő, kik a kis nebulók megozsonáztatását magukra vállalták, ki is osztották, de nem csak az iskolás kis fiúk között, hanem a kinek csak a 200 párból jutott. De a felnőttekről is gondoskodtak ám! „mert az ige szerint, nemcsak malasztal él az ember!“ Dúsan terített asztal mellé voltak hivatalosak, hol zeneszó és vig pobarázás közben költözték

az izletes ozsonnát. Szóval elmondhatjuk, hogy ez ünnep éltünk legszebb napjai közé tartozik. De ezen sikerért még egyszer fogadják hálás köszönetünket Kovács Nándor tanító úr, mint az ünnep illetén való kezdeményezője, másod sorban a lelkes boicai nők, kik az eszme kivihetőségét oly lelkesen előmozdították. Adjon Isten drága hazánknak sok ilyen honpolgárt és honleányt!

Cseprik Antalné,
sz. Csengery Gizella.

I R O D A L O M.

— Az „Oktató Népkönyvtár“ 8-ik júniusi száma a következő érdekes tartalommal megjelent: Az ember. Vagy hogyan neveljük magunkat és másokat. Irta: Stolz A. ford. Kazacsay Árpád. 2 iv. — Egyháztörténet. Hetedik egyetemes zsinat. — Nagy Károly császár. A tudomány újjászülése nagy Károly alatt. — Nagy Károly császárra koronázatik. — A dán és svéd nemzet megtérése. A szlávok és oroszok megtérése. — Mozaik. A gazda teendői. A gazdaszony teendői a háztartás körül. — 1889. VI. törvénycikk a véderőről. — Anekdoták. A havonkiut 3 és 1/4 ivben megjelenő tanulságos dolgokat tartalmazó vállalat egy évre 2 frt. Megrendelhető bármikor az „Oktató Népkönyvtárnál, Pozsony, ferencziek.

*

— **Kántortanítók figyelmébe!** Ily című munka van sajtó alatt: A római katolikus egyház szertartásait tartalmazó kántorkönyv kántortanítók részére. Különös tekintettel a római katolikus tanítóképző intézeti ifjuság részére szerkesztette Köppl Ferenc a győri kir. róm. kath. tanítóképző intézet zenetanára A győri egyházmegyei hatóság engedelmével. Tartalom: Vecsernyék: I. A rendes vasárnap-i vecsernye. II. Karácsonynapján I-ső vecsernye. III. 2-ik vecsernye. IV. Sz. István napján. V. Sz. János apostol és evang. napján. VI. Aprószentek napján. VII. Uj-esztendő napján. VIII. Vízkereszt napján. IX. Jézus nevezésnapján. X. Husvétvasárnap. XI. Fehérvasárnaptól Aldozócsütörtökig. XII. Aldozócsütörtökön. XIII. Pünkösdvásárnapján. XIV. Sz. Háromság vasárnapján. XV. Urnapján. XVI. A boldogságos sz. Mária ünnepein. Gyertyaszentelő boldogasszony ünnepe. Hamvazószerda. Virágvasárnap. Virágvasárnap Passio. Nagyesütörtök. Nagypéntek. Nagypénteki Passio. Nagyszombat. Feltámadás. Buzaszentelés. Keresztjáróhétt. Urnapján. Halottak napjára. Temetési szertartások. Él-esebb halott felett a háznál. Ének a háznál. Az úton. A temetőben. Kised halott felett a háznál. Az úton. A temetőben. Sirgödörnél. 11. Solemnis Praefatio orgonakisérettel. Függelék: Rövid útatisások a népiskola énekantitási módszerhez. Ara: 1 frt 30 kr.

*

— **A Magyar Tanítóképző** c. folyóirat májusi száma következő tartalommal jelent meg: *Tanítóképzés.* Radó Vilmos: Ezer év emlékezete. Erdődy János: A második ezerév harcosai: Kovács János dr. A tanítóképző-intézetek fölötti felügyeletről. Simkó Endre: A tanítók képzése. Ujfalussy Sándor: A tanító és óvónképzés egyesítése. Az állami elemi

iskolai tanítóképző-intézetek tanterve. *Népoktatás.* Somogyi Géza: Dr. Dittes Frigyes. A gyermekpsychologia Olaszországban. Értesítés és felhívás a II. orsz. és Egyet. Tanügyi Kongressz. érdekében. *Ismertetések. Egyesületi élet. Vegyesek.*

KÜLÖNFÉLÉK

— **Az erd. róm. kath. irod. társulat** választmánya f. hó 21-én délelőtt fél 11 órakor a „Közművelődés” szerkesztőségében gyűlést tart. Tárty: 1) A Bilincsi Lajos dr. munkájára vonatkozólag a kiközlött bíráló bizottság jelentése. 2) A következő közgyűlés idejének és tárgysorozatának megállapítása. 3) A pénztár megvizsgálása. Az elnökség.

— **Köszönet nyilvánítás.** Nagys. Kiss Gusztáv t. kanonok és a n. szebeni Orsolya szüzek főtitk. igazgató úra azon alkalomból, hogy egyházmegyénk címzetes kanonokjává neveztetett ki, nem feledkezett meg a papnövélő intézet növendékeiről s 22 frt. adományban részesítette őket. Midőn az új dignitarius úrnak e nemes tettéért a nyilvánosság előtt hálás köszönetet monduuk, azon törő óhajunknak adunk kifejezést, hogy sok ily nemes szívű főpapat támaszon az Isten. Szívűből kívánjuk, áldja meg az egek Ura ő nagyságát minden jóval, tartsa meg sok éven át az egyháznak és a hazának, hogy szívjóóságát még sokan és sokáig érezzék. A papnövendékek.

— **A püspöki papnövélő intézet** Százezi Szt. Ferencről címzett irodalmi iskolája folyó hó 14. tartotta az évi záródiszgyűlést. A gyűlés tárgyát alkalmi felolvasások, verseny szavaltatok és pályadíjak kiosztása képezte. Jutalmat nyertek a szavaltásban: Baka János II. éves h. h. 6 koronát Fuchs Gusztáv IV. éves h. h. 4 koronát. Főtiszt. Vass Albert pályadíját: „Az egyház szültséges társaság, épen azért azok kik az egyházon önhibájuk miatt kívül vannak, nem tüdőznélnek” 10 korona, nyerte György Ivás II. éves h. h. Az irodalmi iskola pályadíjait: „A nepies elem termékenyítő befolyása költészetünkre” Kopac Gergely II. éves h. h. 10 korona. „Az ezer éves Magyarország lét elvei” Rádtly Simon III. éves h. h. 6 korona. „Mária a kath. költészetben és a modern költés” Kapac Gergely II. éves h. h. 4 korona. Végül pedig a IV. éves theologusok 20 koronát tettek le egy irodalm. alap létesítésére és hiszszük, hogy a buzgó kezdeményezők példáját nem csak a jövő generatio követi, hanem élénk pártolásra talál azoknál is, kik az irodalmi iskola multja és jövője iránt érdeklődnek.

— **Az érettségi vizsgálatok** írásbeli része májusban, szóbeli része pedig e hó 16-17-én végződött a gyulafehérvári r. k. gymnasiumban. A vizsgálatra összesen 22 tanuló jelentkezett. Ezek közül az írásbeli vizsgálaton elégt. Jen jegyet kapott a magyar nyelv és irodalomból s egyúttal a görögöböl is egy tanuló, a latin nyelv és irodalomból három tanuló, összesen tehát négy. Szóbeli vizsgálatra bocsátódott 18 írásbelileg érett ifjú. A végeredmény következő: Jelesen érett egy tanuló, név szerint *Vasitsek* Gyula, két jóval és a többiből jelessel kerültek ki *Maikla* János és *Kacsó* Boldizsár; egy elégséggel és a többiből jóval, vagy jelesselől érettek *Friedmann* Gyula és *Medgyesy* Ignác; egyszerűen érett kilenc ifjú három hónap mulva ismétlő vizsgálatra utasítottat a bizottság a történelemből és számtanból egyegy tanuló, egy év mulva teljes ismétlő vizsgálatra szintén egyet.

Betegség miatt szóbeli vizsgálatot nem tett egy ifjú. Az eredmény egészen véve kedvezőnek mondható. Mi, kik a vizsgálat lefolyásának tanúi vagyunk s kik tudjuk hogy ebben az osztályban aránylag sok gyenge tanuló volt, határozott elismeréssel adóznuk a tanulók szorgalmának, valamint dicsérettel említjük a tanári kart is, mely valóban derék munkát végzett midőn értelmes, világos és gazdag tudással ruházta fel és bocsátja tanulóit a főiskolákba. Öszintén kívánjuk, hogy siker koronázza a tanári kar oemes fáradozását és hogy az érett ifjakból az egyháznak és hazának értelmes és hasznos polgárai legyenek.

— **A gyulafehérvári r. k. főgymnasium** *eredőes jutalmi alapjára* folytatódólagosan következő adományokat kaptuk: Oelberg Gusztáv bányakapitánytól Zalathnáról 2 frt, György Jakab Márton könyvnyomtatótól Csik-Szeredából 3 frt, a gyulafehérvári r. k. főgymn. IV. osztályának önképzőkörétől 4 frt, Tallyán Miklós káplántól Csik-Szeredából 1 frt. Avéd Jákótól, főgymnasiumunk igazgatójától 100 frt. Straubert Ödön és Cserni Béla dr. tanároktól 20—20 frt.

Fogadják e nemesszivű adakozók a gyűjtő-bizottság forró köszönetét.

— **A létesítendő orsz. kath. tanító** árva ház alapjának vagyoni állása az 1895. év végén: 1. Egy darab 1870-i magy. kir. nyerevény kölesönjegy (névérték szerint) 100 frt. 2. 4%-kal kam. magyar járadék kölesönkötvényben (névérték szerint) 7750 frt. 3. Takarékpénztárban az idő szerint 4½%-kos kamatla tőkésítve 52000 frt. 4. Kézpénzmaradvány 197 frt 38 kr. összesen 13.247 frt 37 kr.

— **A magyarországi lat. és gör. szert. róm. kath. tanító** segélyalapjának vagyoni állása az 1895. év végén: 1. 4% kam. magyar járadékkötvényekben, névérték szerint 116.000 korona = 58.000 frt. 2. 4½% kos egys. államkölesönkötvényekben (névérték szerint) 1100 frt. 3. Hat darab bazilika-sorsjegy á 5.50=51 frt. 4. Magán kötelezvényben 50 frt. 5. Takarékpénztárban 4½% tőkésítve 14000 frt. 6. Kézpénzmaradvány 3598 frt 94 kr. összesen 76799 frt 94 kr.

— **Felhívás.** Mindazokat, kikkel 1886-ban Gyulafehérvárt érettségét tettem, kötelességszerűleg értesitem, hogy összejövetelünk időpontjául f. é. július 2-át jelöltem ki (Gyulafehérvárt). Minden egyes barátomtól tehát még e hó 28-ig értesített várok. Nagy-Szeben, 1896 jun. 17. *Balász Ferenc,* külvárosi plébános.

— **A kath. egyesületek orsz. kongressusa.** A kath. egyesületek orsz. kongressusára még sokan, nagyon sokan nem jelentkeztek azok közül, a kiknek megjelenésére okvetlenül számít az előkészítő bizottság, a kik azonban még mindaddig nem jelentették be részvételüket a kath. egyesületek eme legelső nagygyűlésére. A kongresszus előkészítő bizottsága tehát a jelentkezés határidejét június hó 30-áig meghosszabbítja, bizton remélvén, hogy a kath. egyesületek és mindazok, kik e nagyfontosságú kath. manifesztáció ügyét szívükön hordják, annak fényes sikerét óhajtják minden lehető é fognak követni, hogy a kath. közönség minél nagyobb számban vegyen részt a kath. érzelme és öntudat ezen ünnepélyes megnyilatkozásán. Különösen kívánatos, hogy a kath. világiak minél nagyobb számmal vegyenek részt e kongresszuson. A kath. egyletek vezetői tehát különösen egyesültek világi tagjait lelkesítsék a kongresszuson való részvételre és iparkodjanak minél több résztvevőt megnyerni. Kívánatos továbbá, hogy a kath. földművelő nép is minél nagyobb számmal legyen képviselve kongresszusunkon és vele kapcsolatban tekintsék meg a kiállítás is. Ezek

részére olesó ellátásról gondoskodik az iroda, valamint természetesen vezetőről is a főváros és a kiállítás sokféle látnivalói között. A falusi kath. egyletek elnökségei s a főt. plebánus urak jól teszik tehát, ha népüket az alkalommal hozzák fel a kiállításra s vele együtt erre a nagyfontosságú kath. manifesztációra. Természetes, hogy ezen tömeges jelentkezésről szintén idejekorán kell értesíteni az irodát.

— **A hittanárók országos gyűlése érdekében** a központi szervező bizottság a magyar hittanárokhöz a következő felhívást intézte: „Az időviszonyok hangosan követelik a középiskolai hittanárók összejövetelét és egyfttes tanácskozását az öket legközelebből érdeklő ügyekről. Nem is volt erre alkalmasabb idő, sem a siker eléréséhez annyi remény, mint jelenleg. A budapesti hittanárók, érezve a kezdeményezésnek rájuk nebező köteleességét, t. é. május 3-án tartott értekezletükön elhatározták az iskolai szűnben tartandó országos hittanári gyűlés összehívását. Magyarország bíboros ércegeprimása helyeslőleg tudomásul vette e szándékot és a gyűlés tárgyainak sorozatát. A f. é. május 25-én Budapesten tartott előkészítő értekezlet a gyűlés idejéről f. é. augusztus 21-ét tűzte ki, helyeül pedig a budapesti központi papnevelő intézet diszternét (IV. ker. Papnevelő utca.) A gyűlés tárgyai: 1. A vallásoktatás fontossága és helye a középiskolában. 2. A vallástanárok képzése. 3. A vallástanárok állása és anyagi helyzete. 4. A középiskolai vallástánítás rendszere. 5. A vallástánítás középiskolai könyvei. 6. Püspöki utasítások a középiskolai vallásoktatás számára és azok ellenőrzése. 7. Az ifjúság vallásgyakorlatai és a Mária-kongregációk. 8. A hitoktatók és hittanárók országos egyesülete. A gyűlésre vonatkozó többi felvilágosítást a május 25-iki értekezleten megállapított idecsatolt ügyrend adja meg. Megjegyezzük, hogy a budapesti Katolikus Könyvkereskedés (IV. ker. Koronahereguta 17.) a katolikus egyesületek országos kongresszusára (aug. 19.) való jelentkezés mellett könnyen szerezhetni szállást a fővárosban. Teljes bizalommal kérjük az illetékes szakférfiazt, hogy a tervezett országos hittanári gyűlésen résztvenni s ebbeli szándékukat lehetőleg még e hó lefolyása alatt Pokorni Emmánél hittanárnál (Budapest, II., Toldi Ferenc-utca 46.) bejelenteni sziveskedjenek. A szent ügy iránt való lelkesedés egyesítsen mindnyájunkat a vallás-erkölcsi nevelés érdekeinek s ez által a haza üdvének elmozdítására. Az ügyrend szerint a gyűlés tagjai első sorban oly áldozópapok lehetnek, a kik valamely hazai középiskolában vallástánítással foglalkoznak, vagy foglalkoztak: másodsorban oly áldozópapok, a kik a hitoktatás bármely ágát elméletileg, vagy gyakorlatilag művelik. Az előbbieknél felszólalási és szavazati joguk, az utóbbiaknak felszólalási joguk van. A résztvevők tagsági díjat nem fizetnek.

— **Jubiláló szászestendős könyvkereskedés.** Az országzerte ismert Lampel R.-féle (Wodianer F. és fiai) es. kir. udvari könyvkereskedés és kisdóhivatal, Budapesten (Andrássy-ut 21 szám), ezidő — a milleniummal egyidejűleg — tli meg szászestendős fennállásának a mai kereskedői világ-

ban ritka ünnepe. Ez alkalomból az ezredéves országos kiállításra is annak öt csoportjában vesz részt, eddig megjelent kiadványairól egy illusztrált katalogust bocsát közre. E gyönyörtűen és francia módra kiállított könyvjegyzék tudományszakok szerint van rendezve s végén betűsoros címmutatóval ellátva. Benne van a Lampel-Wodianer cég története is. A mellé adott tudományszakok szerinti statisztikai kimutatásból érdekes megtudnunk, hogy a magyar tan- és ifjúsági irodalom körül nagy érdemeket szerzett kiadócég ez időszert nem kevesebb mint 1495 kiadvánnyal 1769 kötetben s azon felül igen számos térképpel, szemléltető képpel, rajzmintával stbvel gazdagította irodalmunkat.

— **Vizsgálatok.** A Gyulafehérván róm. kath. elemi iskolában az év végi vizsgálatok a következő sorrendben tartatnak meg: Junius 22-én d. u. $\frac{1}{2}$ -től az I. osztály. Junius 23-án d. u. $\frac{1}{2}$ -től a II. osztály. Junius 24-én d. u. $\frac{1}{2}$ -től a III. osztály. Junius 25-én d. u. $\frac{1}{2}$ -től a IV. osztály. Junius 26-án torna és énekvizsga. Vasárnap, 28-án d. e. $\frac{1}{2}$ 10 órakor az irgalmas nővérek templomában hálaadó isteni tisztelet; ezután az érdemsorozatok felolvasása és a jutalmak kiosztása az elemi iskola III. osztályában. Ugy az istentiszteleten, mint a záróünnepélyen az iskola növendékei énekelnek. Gyulafehérvár, 1896. június hó. Az igazgatóság.

— **Hány hallgatója volt** 1895/6-ban a budapesti kir. magyar tud. egyetemnek? Az epp most megjelent Almanach erre a kérdésre a következő szám adatokkal felel: I. félévben: 4407, II. félévben 4039. Ebből a főösszezből esett I. félévben a hittudom. karra 77, a jogtud. karra 2870, az orvosi karra 832, a bölcsészeti karra 505, gyógyszerész hallgatók 123. A II. félévben a hittud. 75, a jogtudományi karra 2584, az orvostud. karra 794, a bölcsészeti karra 481, gyógyszerész hallgató 105. Vallás szerint az I. félévben mind a 4 karban I. sz. római kath. 1825, g. sz. r. kath. 103, gör. kel. 168, ágost. hitv. 393, belvét hitv. 496, unitárius 11, zsidó 1288, ezekhez járul a gyógyszerészek közül I. sz. róm. kath. 68, g. sz. r. kath. 6, gör. kel. 1, ágostai hitv. 15, belv. hitv. 17, zsidó 16. Kath. vallású volt tehát 1825 + 103 + 68 = 1996. II. félévben I. sz. róm. kath. 1678, gr. sz. kath. 97, gör. kel. 153, ág. hitv. 362, belv. hitv. 460, unitárius 7, zsidó 1177. Ezekhez járul gyógyszerész I. sz. római kath. 54, g. sz. r. kath. 6, gör. kel. 1, ág. hitv. 15, belv. hitv. 14, zsidó 16. A katolikusok összes száma tehát 1678 + 97 + 54 = 1829. I. félévben 1996: 1304; II. félévben 1829: 1193. Hát ez az arány katolikusok és zsidók közt Magyarországon?!

Pénztári üzenet.

Lapunk mai számával többeknek mellékelünk postataltványt, s kérjük a hátralék beküldését.

Az esetleges reklamációkat mielőbb kell megtenni. Tekse János a 23-dik számban nyugtázott 4 ft. 1895-re szól.

Tócsér László a 23-dik számban, a negyedik 2 ft. 1895-re jegyzendő.

Kiadja: Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat. Felelős szerkesztő: Pál Antal.

Szerkesztőtársak: Bálinth György, Péter Jánosdr., Vass Albert, Zlamál Agoston.

Nyomatott Papp Györgynél a püsp. lyc. könyvnyomdában Gyulafehérvárt.